

Núm11. octubre-desembre 2007

En aquest número:

Editorial

La Fundació va afrontar l'últim trimestre de l'any un important repte: celebrar La Nit d'Ulls del Món fora de les fronteres espanyoles. Després de passar per Barcelona, Madrid i Bilbao, el 2007 era el torn de Lisboa. I el país portuguès va respondre d'allò més bé a la crida de l'entitat.

Des d'Ulls del Món ja coneixíem la bona predisposició que tenen els professionals oftalmòlegs portuguesos envers la nostra entitat i que es reflecteix en les col·laboracions periòdiques que fan. Però La Nit de Lisboa ens va servir per comprovar que no només els professionals sanitaris hi estan compromesos, sinó que hi ha un teixit empresarial i institucional altament interessant en les nostres activitats de cooperació, especialment pel que fa al programa de Moçambic.

Aquesta editorial vol servir d'agraïment a les més de 180 persones que, com a particulars o bé com a representants d'empreses i institucions, van assistir al sopar solidari celebrat el 16 de novembre. I no només a aquelles procedents del país lusità, sinó també a les moltes que es van desplaçar des de diferents punts de Catalunya i de l'Estat espanyol. Un agraïment que volem fer extensiu a totes les persones involucrades amb la Fundació (voluntaris, socis i col·laboradors esporàdics) que ens han ajudat a assolir els objectius anuals i que fan possible que milers de persones al món recuperin la visió i millorin les seves condicions de vida.

El repte de Portugal, doncs, es va superar amb èxit. Ara ja toca pensar en les activitats per a aquest 2008, un any ple de nous i ambiciosos objectius

NOTÍCIES

Es tanca l'activitat medicoquirúrgica al Sàhara

La segona comissió de revisió ocular infantil fa 704 visites

Els òptics sahrauís es formen en glaucoma

S'inicia un estudi sobre la incidència de patologies als campaments sahrauís

S'intervenien 162 cataractes en l'última comissió a Inhambane

Cursos de formació en cirurgia orbitària i pròtesi ocular a Maputo

Es formen els triagems i els agents de salut del districte moçambiquès de Jangamo

Ulls del Món participa en una trobada d'ONG a Moçambic

Finalitza el període de comissions a El Alto

Els oftalmòlegs bolivians es formen en facoemulsificació i neurooftalmologia

El Dr. Morote s'especialitza a Barcelona

La Nit d'Ulls del Món a Lisboa, un èxit

Viatge de prospecció a Malí

Xerrada amb motiu del Dia Mundial de la Visió

La Fundació, premiada per ONCE Catalunya

ULLS DEL MÓN ALS MITJANS

L'ENTREVISTA

Leonor Belez, presidenta de la Fundação Champalimaud

Notícies

Es tanca l'activitat medicoquirúrgica al Sàhara

Un total de **nou voluntaris** de la Fundació es van desplaçar del **17 de novembre a l'1 de desembre** a territori sahrauí per dur a terme **l'última comissió medicoquirúrgica** de l'any. La iniciativa va permetre realitzar un total de **452 visites i 125 intervencions** quirúrgiques, entre les quals hi havia alguns infants derivats de la darrera comissió infantil.

Les visites es van realitzar a Al-Aaiun, Auserd, Smara, Bol-la i al dispensari de 27 de Febrer, mentre que les intervencions van tenir lloc a l'**Hospital Nacional de Rabuni**, la seva majoria relacionades amb la patologia de **cataractes**. Els voluntaris d'Ulls del Món desplaçats sobre el terreny van ser **Mariví Fernández, Rafael Montero i Rebeca Atienza**, oftalmòlegs; **Lola Carralero, Carmen García i Lelo Méndez**, infermeres instrumentistes; **Cristina González**, anestesista; **Chema Sorozábal**, logista i treballador de Novartis Ophthalmics, i **Jesús María Barragán**, tècnic d'equipaments.

La segona comissió de revisió ocular infantil fa 704 visites

Un total de **704 nens i nenes** van ser visitats per Ulls del Món en la **segona comissió de revisió ocular infantil** de l'any als campaments de refugiats sahrauís, que es va celebrar del **28 d'octubre al 7 de novembre**. La comitiva l'encapçalava l'oftalmòloga pediàtrica **Teresa Noguer**, que estava acompanyada pels optometristes **Rubén Fernández i Laura Ventosa**.

Els voluntaris de la Fundació es van desplaçar a **sis escoles** de primària i centres d'educació especial de les wilaies de **Al-Aaiun, Dajla i Smara**. Dels 704 infants visitats, se'n van detectar **53 amb patologia** i es van receptor **80 ulleres**. La visita a les escoles es va aprofitar per dur a terme **cinc xerrades de prevenció en salut ocular** entre els menors, a qui es lliurava material informatiu sobre higiene ocular. La comissió va servir també per **formar els òptics** de les consultes d'oftalmologia en refracció de nens, així com per visitar 28 persones no escolars de Rabuni i Dajla.

Els òptics sahrauís es formen en glaucoma

La patologia del glaucoma va centrar la **comissió de formació** que es va dur a terme a principis de desembre entre la **plantilla d'òptics** dels campaments de refugiats sahrauís. La iniciativa va anar a càrrec de l'oftalmòleg i secretari del Comitè Mèdic de la Fundació, **Ricardo Casaroli**, que va estar acompanyat per la tècnica d'activitats d'òptica, **Sandra Barroso**.

La comissió va combinar classes **teòriques**, on assistien els òptics de les diferents wilaies, amb sessions **pràctiques**, que es feien de forma individual per aprofundir en el tractament de la patologia. Barroso va aprofitar el seu desplaçament sobre el terreny per realitzar una tasca de **revisió i control de qualitat a les òptiques locals**, la qual va servir per comprovar el seu correcte funcionament. Es tracta d'una activitat que ja havia iniciat al mes d'octubre l'optometrista barceloní **Rubén Fernández**, que també va dur a terme sessions de formació, en aquest cas sobre normes d'higiene ocular i atenció ocular bàsica.

S'inicia un estudi sobre la incidència de patologies als campaments sahrauís

La Fundació ha posat en marxa un **estudi sobre la incidència de patologies oculars** als campaments sahrauís, que ha de permetre determinar el grau de ceguesa evitable que hi ha a la zona. A principis de desembre es va dur a terme la primera fase de l'estudi, quan l'oftalmòloga **Rebeca Atienza** va desplaçar-se al Sàhara per tal d'iniciar la recollida de dades. La voluntària de la Fundació va fer aquest treball a un grup reduït de pacients, que s'anirà ampliant durant aquest any.

S'intervenien 162 cataractes en l'última comissió a Inhambane

Del **2 al 18 de novembre** es va portar a terme l'**última comissió** de 2007 a l'**Hospital Provincial d'Inhambane**, que va estar integrada pels oftalmòlegs **Iñaki Génua** i **Fabiola Eder**, les

infermeres instrumentistes **Izaskun Ferrer, Mariví Zubizarreta i Martxeli Seco** i el logista **Carlos Torre**, tots ells procedents del País Basc.

Els voluntaris d'Ulls del Món van realitzar un total de **549 visites**, de les quals **162** van derivar en intervencions quirúrgiques. A més, es van visitar **170 pacients** que ja havien estat visitats anteriorment. Així mateix, es van organitzar **deu xerrades post-operatòries**.

Cursos de formació en cirurgia orbitària i pròtesi ocular a Maputo

Els oftalmòlegs **Joan Prat i Jesús José Torres** i el tècnic en pròtesi ocular **Francisco Javier Laiseca** van integrar la comissió de formació que entre el **24 d'octubre i el 4 de novembre** es va desplaçar a l'**Hospital Central de Maputo**.

La iniciativa va comportar l'organització de **dos cursos** centrats en **cirurgia orbitària i pròtesi ocular**, en els quals es va continuar aportant als oftalmòlegs i residents locals els coneixements sobre patologies oculars relacionades amb l'òrbita de l'ull. En el primer curs, on van participar tres residents i dos metges de forma rotativa, es van realitzar **35 consultes i 22 intervencions quirúrgiques** durant les sessions pràctiques. Pel que fa al curs de pròtesi ocular, els dos oftalmòlegs que s'hi van formar van participar en **7 sessions teòriques** i van dur a terme **10 consultes** en les classes pràctiques.

Es formen els *triagem*s i els agents de salut del districte moçambiquès de Jangamo

La Fundació va organitzar el mes de novembre un curs de **formació en salut ocular** bàsica dirigit als **triagem**s dels centres de salut urbans i als **agents de salut** comunitaris de **Jangamo**, un dels districtes que integren la província d'Inhambane. Es tractava d'una experiència pilot que en un futur es preveu exportar als districtes restants.

La iniciativa va anar a càrrec dels **tècnics del servei d'oftalmologia** de l'Hospital Provincial d'Inhambane. El curs adreçat als triagem, on van participar quatre membres (un per cada unitat sanitària del districte), va

servir perquè aquests adquirissin els coneixements necessaris per fer una **primera selecció dels pacients** que acudeixen als centres de la xarxa sanitària. Per la seva banda, **sis agents comunitaris** es van formar en nocions bàsiques de salut ocular, els quals hauran de transmetre als habitants de la zona. Els agents rurals estan en contacte directe amb la població, a qui visiten regularment a domicili per oferir-los xerrades sobre diferents temes.

També en matèria de prevenció, Ulls del Món ha editat darrerament **pòsters sobre salut visual**. Aquests materials incorporen dibuixos que recullen, de forma molt visual, consells bàsics per tal de prevenir malalties oculars. Concretament, s'ha fet una tirada de 1.000 exemplars per tota la xarxa sanitària de la província d'Inhambane.

Ulls del Món participa en una trobada d'ONG a Moçambic

La Fundació va participar a principis d'octubre en una trobada organitzada per diferents ONG que treballen a Moçambic amb l'objectiu d'analitzar la **situació de la salut ocular** al país africà. La representant de la Fundació en aquesta trobada va ser la coordinadora del programa "Ulls de Moçambic", **Mayka Balaguer**.

La iniciativa, desenvolupada sota el títol '**Coalició moçambiquesa d'atenció ocular**', es va estructurar en diferents sessions que tractaven temes com **l'òptica, l'oftalmologia o la patologia del tracoma**, entre d'altres. A part d'Ulls del Món, van col·laborar a la trobada entitats internacionals com ICEE Sight, Helen Keller International, Light for the World, Norges Blindeforbund i Sightsavers International, amb la majoria de les quals la Fundació treballa per aconseguir, de forma conjunta, l'objectiu del programa **Visió 2020: el dret a veure-hi** com és eradicar la ceguesa evitable al món abans de l'any 2020.

Finalitza el període de comissions a El Alto

Les oftalmòlogues **María Jesús Pérez** i **Mireia Jornet**, la infermera instrumentista **Anna Tarragó** i l'optometrista **Carles Pla** van integrar la quarta i última comissió medicoquirúrgica de l'any a l'**Hospital Municipal Bolivià**

Holandès. La iniciativa, celebrada del **20 d'octubre** al **3 de novembre**, va permetre fer un total de **631 visites**, **484 refraccions** i **51 intervencions quirúrgiques**.

La comissió va servir també per seguir amb la **formació pràctica** del personal sanitari del servei d'oftalmologia. També es va organitzar una xerrada de sensibilització sobre **salut ocular** amb l'assistència de diferents representants comunitaris i veïnals d'El Alto.

Els oftalmòlegs bolivians es formen en facoemulsificació i neuroftalmologia

La Fundació va organitzar, els mesos d'octubre i desembre, **dos cursos** per videoconferència centrats en **facoemulsificació i neuroftalmologia**. La iniciativa, que va comptar amb el suport de l'**Institut Nacional d'Oftalmologia (INO)** i la **Societat Boliviana d'Oftalmologia**, va reunir una vintena de professionals oftalmòlegs bolivians en cada sessió.

En el cas de la **facoemulsificació**, es van repassar aspectes generals d'aquesta tècnica quirúrgica per a la intervenció de cataractes, incidint en el cas de pacients diabètics i en la microemulsificació coaxial. Pel que fa a la **neuroftalmologia**, es van tractar temes relacionats amb la patologia del nervi òptic i motilitat ocular.

Els docents van ser **María Isabel Nieto, Daniel Elies i Ana Wert** (de l'Institut de Microcirurgia Ocular) i **Xavier Corretger i Bernardo Sánchez** (de l'Institut Clínic d'Oftalmologia). La coordinació va anar a càrrec de **Ricardo Casaroli**, que com la Dra. Nieto és membre del Comitè Mèdic de la Fundació.

El Dr. Morote s'especialitza a Barcelona

L'oftalmòleg bolivià **José Carlos Morote Román** ha estat l'últim trimestre de l'any a Barcelona per fer una estada formativa a l'**Institut de Microcirurgia Ocular (IMO)**, centre que ha facilitat la seva formació. El doctor Morote va cursar els estudis de '**Cirurgia de cataracta per facoemulsificació**', una especialitat que ell mateix va escollir. L'experiència ha resultat molt positiva ja que el metge bolivià ha assolit els

coneixements necessaris en aquesta tècnica oftalmològica que, a partir d'ara, podrà implementar en la cirurgia pública a l'Institut Nacional d'Oftalmologia.

La Fundació va convocar el concurs entre els oftalmòlegs bolivians que presten els seus serveis al **sistema públic de salut del país**. La beca concedida per **Ulls del Món** comprenia les despeses de viatge, allotjament i alimentació durant aquests tres mesos.

La Nit d'Ulls del Món a Lisboa, un èxit

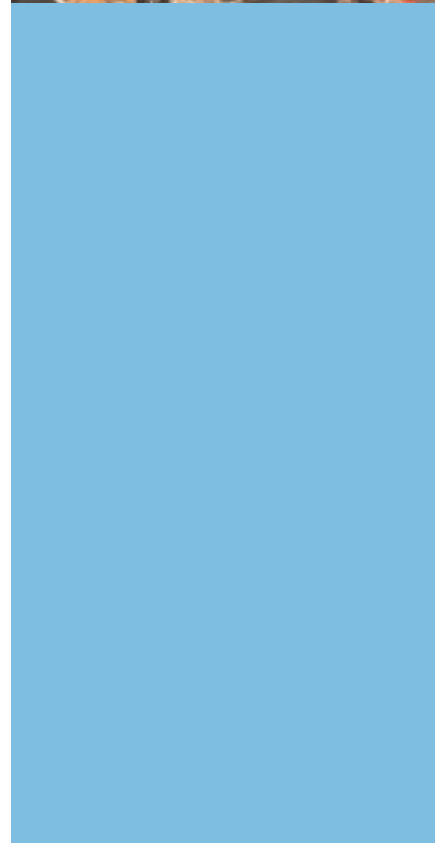
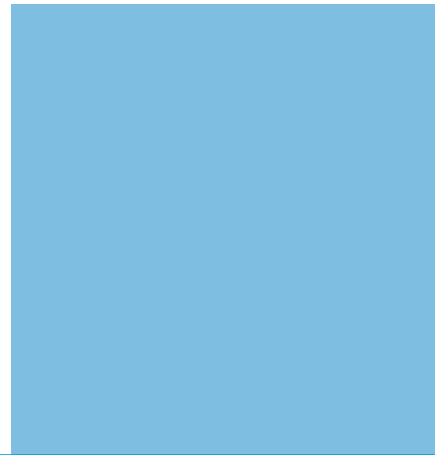
Unes **180 persones** van assistir a **La Nit d'Ulls del Món 2007**, que es va celebrar el **divendres 16 de novembre** a **Lisboa**. La sisena edició d'aquest acte solidari va tenir lloc al **Centro Cultural Belém** de la capital portuguesa, comptant amb el suport de les **fundacions Champalimaud i Gulbenkian**.

Entre els assistents hi havia destacades personalitats de l'àmbit empresarial, polític, social i oftalmològic portuguès com l'ambaixador d'Espanya a Portugal, **Enric Panés**; l'ambaixador de Moçambic al país lusità, **Miguel Costa**; l'Alto Comissário adjunto da Saúde, **José María Albuquerque** o la Presidenta de la Fundació Champalimaud, **Leonor Beleza**. També es va desplaçar a Lisboa una nodrida representació d'entitats, particulars i empreses espanyoles i catalanes solidàries amb Ulls del Món.

L'acte va estar conduït pel reconegut presentador **Julio Isidro** i va prendre la paraula el professor **Marcelo Rebelo de Sousa**, convidat d'honor. També van intervenir-hi el president i el vicepresident de la Fundació, **Rafael Ribó i Borja Corcóstegui**, així com la directora general, **Núria Ramon**. La nota musical va anar a càrrec de la cantant de fado **Kátia Guerreiro**.

Viatge de prospecció a Malí

La Fundació va organitzar el mes de desembre un viatge a **Malí**, situat al nord oest del continent africà, per tal de conèixer la realitat oftalmològica del país i valorar les possibilitats d'iniciar-hi un projecte de

cooperació. Els representants de l'entitat en aquest viatge van ser el president, **Rafael Ribó**; el vicepresident, **Borja Corcóstegui**; la directora general, **Núria Ramon**; i la membre del Patronat i del Comitè Mèdic, **María Isabel Nieto**.

La visita es va realitzar a les ciutats de **Bamako**, la capital, **Mopti** i **Sangha**. Els membres de la comissió van tenir l'oportunitat d'entrevistar-se amb el ministre de Salut, el responsable del Programa de la Prevenció i la Lluita contra la Ceguesa Evitable, el director de l'Institut d'Oftalmologia Tropical d'Àfrica (IOTA), el director adjunt de l'hospital de Mopti, el responsable de la gerència de l'hospital de Sanhga i l'ambaixadora d'Espanya a Malí, obtenint de tots ells una bona predisposició.

Per la seva banda, **Borja Corcóstegui** i **María Isabel Nieto** van poder visitar una trentena de persones i realitzar 3 intervencions quirúrgiques, de les quals dues eren cataractes i un carcinoma. Malí és un dels països més pobres del món, amb un 65% del seu territori desèrtic i una distribució de renda desigual, la qual cosa l'obliga a dependre de l'ajuda exterior.

Xerrada amb motiu del Dia Mundial de la Visió

Amb motiu del Dia Mundial de la Visió, l'oftalmòleg basc Andrés Müller-Thyssen va pronunciar el 10 d'octubre una xerrada informativa a Sant Sebastià sobre la precarietat oftalmològica existent als països on Ulls del Món desenvolupa projectes de cooperació, així com sobre les conseqüències de les deficiències visuals en la qualitat de vida de les persones en aquests territoris. L'activitat va tenir lloc a 'Ernest Lluch. Centre Cultural d'Amara', comptant amb l'assistència d'una trentena de persones, que s'hi van apropar per escoltar les paraules del supervisor mèdic del programa "Ulls de Moçambic".

Posteriorment a la xerrada es va dur a terme la projecció d'un audiovisual sobre el treball de la Fundació al país africà, unes imatges enregistrades pel mateix Müller en el transcurs de diferents comissions mèdiques.

La Fundació, premiada per ONCE Catalunya

La **Fundació Ulls del Món** ha estat guardonada en els **Premis ONCE Catalunya a la Solidaritat i la Superació** en reconeixement a "la feina d'atenció a les persones amb necessitats oftalmològiques que realitza als països més necessitats". Es tracta d'una iniciativa que cada dos anys lliura la delegació territorial de l'entitat a persones o entitats que hagin destacat per l'estímul i la defensa de la integració de persones amb qualsevol tipus de discapacitat o pel seu afany de cooperació.

La directora general de la Fundació, **Núria Ramon**, va ser l'encarregada de recollir el guardó en un acte celebrat el dia 11 de novembre, a l'Hotel Juan Carlos I de Barcelona. Ramon va rebre el premi de mans del president de l'ONCE, **Miguel Carballada**. Juntament amb Ulls del Món, en aquesta quarta edició dels premis han estat guardonades unes altres **deu persones o entitats**.

Ulls del Món als mitjans

La **Fundació Ulls del Món** ha creat aquest últim trimestre de 2007 un **anunci publicitari** amb l'objectiu de divulgar la tasca de cooperació oftalmològica que fa als països més pobres. La iniciativa es va dur a terme coincidint amb el **Dia Mundial de la Visió**, que es va celebrar el passat **11 d'octubre**, comptant amb la col·laboració solidària de les empreses **FMRG i Arena Shots**.

Es tracta d'un **spot televisiu** i d'una falca de ràdio en els quals s'exposa la tasca d'**obrir els ulls al món** desenvolupada per l'entitat. Emès tant en versió catalana com en castellana i portuguesa, l'anunci es va poder veure en alguns dels principals mitjans audiovisuals catalans. Actualment, es pot seguir visionant al portal d'Internet *You Tube*.

La Fundació també ha aparegut els darrers mesos al diari *La Vanguardia*, concretament a la portada del suplement "**Visión, una guía para la salud y estética ocular**", un monogràfic publicat el 13 de novembre en el qual es tractaven diferents temes relacionats amb la salut visual. La publicació de l'anunci va ser possible gràcies a la quota solidària que el rotatiu cedeix a les entitats sense ànim de lucre.

Ulls del Món també ha tingut un destacat ressò mediàtic fora de les fronteres catalanes. Ha estat al **País Basc**, on la xerrada d'Andrés Müller-Thyssen en motiu del Dia Mundial de la Visió va fer que rotatius com *Diário Vasco*, *Notícias de Guipuzkoa*, *Gara* o *Berria* es fessin ressò de les activitats de la Fundació.

També la **premsa portuguesa** va publicar informacions en relació al projecte "Ulls de Moçambic", entre les quals destaca l'aparició a la prestigiosa revista *Visão*.

L'Entrevista

Nom: Leonor Beleza

Edat: 59 anys

Professió: Jurista i presidenta de la Fundação Champalimaud

Vaig néixer a: Porto i **visc a:** Lisboa

Estic en contacte amb Ulls del Món des de: l'any 2005.

Ulls del Món ha intensificat aquests últims mesos la seva relació amb la Fundação Champalimaud, una entitat constituïda l'any 2004 arran del testament del seu creador, António Champalimaud, amb l'objectiu de donar suport a la investigació científica en la millora de la medicina. Leonor Beleza ha estat presidenta des dels inicis.

Llicenciada a l'Escola de Dret de la Universitat de Lisboa, ha ocupat un nombre important de càrrecs públics, entre els quals destaquen secretària d'estat de Presidència i Gabinet, secretària d'estat de Seguretat Social i ministra de Salut. Ha estat escollida membre del Parlament diverses vegades i en dues ocasions ha ocupat el càrrec de vicepresidenta. També ha tingut un paper important en el sector privat, així com en la lluita pels drets de les dones, de la qual ha estat una important impulsora.

Què fa Champalimaud per lluitar contra la ceguesa al món?

La visió és un dels camps que més ens interessa. Participem en l'esforç internacional de promocionar la lluita contra la ceguesa, com a patrons de l'Agència Internacional per a la Prevenció de la Ceguesa. Hem creat el Premi de Visió, amb un milió d'euros de valor, que és el premi més important a nivell mundial en aquest àmbit. Tenim, també, un programa de

cooperació científica anomenat Champalimaud Translational Centre amb Prasad Eye Institute, una important institució índia. I pretenem involucrar-nos en projectes que sobre el terreny combatin la ceguesa en països de parla portuguesa.

Què impulsa a la Fundação Champalimaud a col·laborar amb Ulls del Món?

En primer lloc la consciència que mai som pocs per guanyar un desafiament. D'altra banda perquè Ulls del Món fa un treball molt important i meritori a diferents països, incloent-hi un de molt especial per a nosaltres: Moçambic. António Champalimaud tenia uns lligams molt forts amb Moçambic i una bona manera d'homenatjar el nostre fundador és contribuir al desenvolupament i al benestar dels moçambiquesos.

Vostè ha estat ministra de Salut portuguesa i coneix la situació sanitària de Moçambic, com valora el treball realitzat per l'entitat en aquest país?

Conec suficientment les condicions de vida i el nivell d'assistència mèdica a Moçambic per saber que hi falten hospitals, metges, infermers, medicaments... Per desgràcia, hi ha massa persones malaltes sense possibilitats d'accedir als tractaments més bàsics de salut. En el camp de les patologies oculars, Moçambic se situa entre els països amb pitjors indicadors, com revelen les dades de l'Organització Mundial de la Salut. Hi ha molts cecs i moltes persones amb patologies oftalmològiques greus.

Part d'aquesta situació es pot evitar, i la situació de pau i de governabilitat és una excel·lent base per la definició de polítiques socials i creació d'infraestructures. La Fundació Ulls del Món està fent una important contribució per millorar i superar aquestes dificultats.

Vostè va ser a La Nit d'Ulls del Món de Lisboa, com valora la participació de tanta gent en un acte solidari com aquest?

La solidaritat, al contrari del que poden pensar els més pessimistes, és un valor en alça. Les persones quan perceben el sentit de la seva generositat, quan perceben que un petit gest pot significar la vida dels altres, no s'hi conformen. I les bones causes no moren. Va ser molt commovedor veure com espanyols i portuguesos s'ajuntaven aquella nit, reconeixent que els objectius i les causes ens són comuns.

Com creu que Champalimaud pot col·laborar amb Ulls del Món en el futur?

Espero que puguem trobar formes d'enteniment futures que ens ajudin a seguir amb l'èxit de les activitats de les nostres fundacions, particularment a Moçambic. La unió de forces no es limita a aconseguir una suma aritmètica, sinó que potencia tot el conjunt i supera el valor de la suma. Hi ha un nombre important d'organitzacions no governamentals que col·laboren a Moçambic, donant suport al govern, i nosaltres serem en poc temps part d'aquest esforç.

Si no vols rebre aquest butlletí, només cal que ens contestis aquest missatge, indicant-nos que no te l'enviem més.

Carrer Tamarit 144-146 08015 Barcelona Tel: 93 451 51 52 Fax: 93 451 47 77